REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000
F: +386 1 478 1607
E: gp.gs@gov.si
http://www.vlada.si/

Številka: 00105-8/2020/9
Datum: 5. 3. 2020

Odgovor na poslansko pobudo Anje Bah Žibert v zvezi s prodajo protokolarnih daril in daril ob posebnih priložnostih za humanitarne namene

Poslanka Anja Bah Žibert je 3. 2. 2020 na Vlado Republike Slovenije (v nadaljevanju Vlada) naslovila poslansko pobudo v zvezi s prodajo protokolarnih daril in daril ob posebnih priložnostih za humanitarne namene, na katero Vlada v nadaljevanju podaja odgovor.

Vlada uvodoma pojasnjuje, da je področje omejitev in dolžnosti v zvezi s sprejemanjem daril v javnem sektorju urejeno v več pravnih virih, in sicer v Zakonu o integriteti in preprečevanju korupcije (v nadaljevanju ZIntPK)[1], Zakonu o javnih uslužbencih (v nadaljevanju ZJU)[2], Pravilniku o omejitvah in dolžnostih funkcionarjev v zvezi s sprejemanjem daril (v nadaljevanju Pravilnik)[3] in Uredbi o omejitvah in dolžnostih javnih uslužbencev v zvezi s sprejemanjem daril (v nadaljevanju Uredba)[4].

Pobuda se v svojem besedilu sicer nanaša na darila, ki jih prejmejo funkcionarji ob posebnih priložnostih (npr. protokolarna darila), vendar pa je ureditev smiselno podobna tudi pri darilih, ki jih prejmejo javni uslužbenci in ki postanejo last njihovega delodajalca. Zato Vlada pri odgovoru izhaja iz širšega konteksta prejemanja daril v javnem sektorju in ne le iz daril, ki jih prejemajo funkcionarji.

Oba zgoraj navedena zakona, ZIntPK in ZJU ter oba podzakonska akta, Uredba in Pravilnik, določajo pravila, kdaj funkcionar oziroma javni uslužbenec lahko sprejme darilo oziroma kdaj ga mora zavrniti, prav tako pa tudi, kdaj lahko darilo obdrži oziroma kdaj darilo postane last Republike Slovenije ali organizacije javnega sektorja. Potem ko darilo preide v last Republike Slovenije ali subjekta javnega sektorja (npr. državnega organa, lokalne skupnosti ipd.), se z darilom načeloma ravna kot z drugim stvarnim premoženjem, skladno z Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (v nadaljevanju ZSPDSLS-1)[5], Pravilnik pa vsebuje specialne določbe glede ravnanja z darili, ki jih prejmejo funkcionarji oziroma državni in lokalni organi ter nosilci javnih pooblastil.

Prepoved in omejitve sprejemanja daril funkcionarjev

ZIntPK v svojem 30. členu določa, da funkcionar ne sme sprejemati daril ali drugih koristi v zvezi z opravljanjem svoje funkcije razen protokolarnih daril in priložnostnih daril manjše vrednosti. Funkcionar torej lahko sprejme in obdrži manjša protokolarna in priložnostna darila (do vrednosti 75 evrov oziroma do vrednosti 150 evrov, če gre za več daril istega darovalca v enem letu), ostala darila pa postanejo last Republike Slovenije, lokalne skupnosti oziroma

[1] Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (Uradni list RS, št. 69/11 – uradno prečiščeno besedilo).
[2] Zakon o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 63/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E in 40/12 – ZUJF).
[3] Pravilnik o omejitvah in dolžnostih funkcionarjev v zvezi s sprejemanjem daril (Uradni list RS, št. 53/10 in 73/10).
[4] Uredba o omejitvah in dolžnostih javnih uslužbencev v zvezi s sprejemanjem daril (Uradni list RS, št. 58/03 in 56/15).
[5] Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZSPDSLS-1).

organizacije, v kateri funkcionar opravlja svojo funkcijo (četrti odstavek 31. člena ZIntPK). V nobenem primeru pa funkcionar ne sme sprejeti daril, ki vplivajo ali bi lahko vplivala na objektivno in nepristransko opravljanje njegove funkcije (četrti odstavek 30. člena ZIntPK).

Ko darilo postane last Republike Slovenije, državnega organa ali lokalne skupnosti, se šteje za njeno stvarno premoženje in bi se načeloma za razpolaganje s takšnim darilom uporabljala pravila ZSPDSLS-1, vendar pa ima ZIntPK glede razpolaganja s takšnimi darili specialne določbe. Skladno z ZIntPK način razpolaganja z darili določi Komisija za preprečevanje korupcije (šesti odstavek 31. člena).

Komisija za preprečevanje korupcije je sprejela Pravilnik o omejitvah in dolžnostih funkcionarjev v zvezi s sprejemanjem daril, v katerem skladno z zgoraj citirano določbo ZIntPK določa način razpolaganja z darilom, ki je postalo last države oziroma lokalne skupnosti. Pravilnik v svojem 6. členu določa, da način razpolaganja določi predstojnik organa, v katerem funkcionar, ki je sprejel darilo, opravlja funkcijo. Kolikor je darilo sprejel predstojnik organa, način uporabe darila določi njegov namestnik. Če se po prejemu priložnostnega darila, ki je postalo last države oziroma lokalne skupnosti, ugotovi, da glede na svoje lastnosti ni primerno za uporabo ali hrambo, se darilo odstopi organizaciji, ki je pooblaščena za proizvodnjo ali promet s takšnimi stvarmi ali humanitarni organizaciji. O predaji darila je organ dolžan pridobiti potrdilo s strani prejemnika darila in ga vložiti v seznam daril.

Omejitve in dolžnosti javnih uslužbencev v zvezi s sprejemanjem daril

Omejitve in dolžnosti javnih uslužbencev v zvezi s sprejemanjem daril urejata 11. člen ZJU in Uredba o omejitvah in dolžnostih javnih uslužbencev v zvezi s sprejemanjem daril.

V 11. členu ZJU je določeno, da javni uslužbenec, ki opravlja javne naloge, ne sme sprejemati daril v zvezi z opravljanjem službe, razen protokolarnih in priložnostnih daril manjše vrednosti. Za darila manjše vrednosti se štejejo darila, katerih vrednost ne presega 62,59 € oziroma katerih skupna vrednost v posameznem letu ne presega 125,19 €, če so prejeta od iste osebe. Za protokolarna darila se štejejo darila funkcionarjev ali javnih uslužbencev drugih držav in mednarodnih organizacij, dana ob obiskih, gostovanjih ali drugih priložnostih, ter druga darila, dana v podobnih okoliščinah.

Prepoved oziroma omejitev velja tudi za zakonca javnega uslužbenca, osebo, s katero javni uslužbenec živi v zunajzakonski skupnosti, in njegove otroke, starše ter osebe, ki živijo z njim v skupnem gospodinjstvu, če gre za darilo v zvezi z opravljanjem službe javnega uslužbenca.

Podatki o sprejetem darilu, njegovi vrednosti, osebi, od katere je darilo sprejeto, in drugih okoliščinah se vpišejo v seznam daril. Podatke za vpis je dolžan sporočiti javni uslužbenec, ki je darilo prejel, v petih dneh od prejema darila. Vsak javni uslužbenec ima pravico do vpogleda v seznam daril glede podatkov, ki se nanašajo nanj.

V izvedbenem predpisu, to je Uredbi o omejitvah in dolžnostih javnih uslužbencev v zvezi s sprejemanjem daril, ki se uporablja za organe državne uprave, pravosodne organe, uprave lokalnih skupnosti in osebe javnega prava, je v 1. členu uredbe in nadalje urejen način razpolaganja z darili, način vodenja seznama daril ter ostala izvedbena vprašanja, med drugim tudi, da se za darila štejejo:

- stvari, pravice in storitve, ki jih je mogoče finančno ovrednotiti,
- protokolarna darila (darila, ki jih izročijo funkcionarji ali javni uslužbenci drugih držav in mednarodnih organizacij ob obiskih, gostovanjih ali drugih priložnostih ter druga darila, dana v podobnih okoliščinah),

- darila manjše vrednosti (darila, katerih vrednost ne presega 62,59 €, oziroma katerih skupna vrednost v posameznem koledarskem letu ne presega 125,19 €, če so prejeta od iste osebe),
- darila zanemarljive vrednosti (darila manjše vrednosti, katerih vrednost ne presega 20,86 €).

V 3. členu Uredba ureja prepoved sprejemanja daril in določa, da javni uslužbenec, ki opravlja javne naloge ne sme sprejemati daril v zvezi z opravljanjem službe, razen protokolarnih daril manjše vrednosti in priložnostnih daril manjše vrednosti. Javni uslužbenec ne sme sprejeti darila v zvezi z opravljanjem službe, niti darila zanemarljive vrednosti:

- če bi izročitev oziroma sprejem takšnega darila pomenila kaznivo dejanje,
- če je to prepovedano v skladu z drugim zakonom ali na njegovi podlagi izdanimi predpisi ali
- če se kot darilo izroča denar ali vrednostne papirje darilne bone, vrednostne bone, darilne žetone in dragocene kovine.

Oba predpisa natančneje ne urejata razpolaganje z darili, ki jih prejmejo javni uslužbenci. Določeno je le, da je javni uslužbenec dolžan darovalca opozoriti, da darila, ki presegajo z zakonom in uredbo navedene vrednosti, postanejo last delodajalca. Če darovalec pri darilu vztraja, je obdarovanec darilo dolžan izročiti delodajalcu oziroma organu delodajalca, ki je pooblaščen, da z njimi razpolaga.

Vlada pojasnjuje, da za darila, ki jih prejmejo javni uslužbenci in postanejo last delodajalca, skladno z določbo 12. člena Uredbe, velja, da jih delodajalec uporabi v skladu z namenom svoje ustanovitve, če to ni mogoče, se upoštevajo splošna pravila za ravnanje s stvarnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti, ki jih določa ZSPDSLS-1, protokolarna darila pa lahko ostanejo v lasti organa.

Protokolarna darila

Protokolarna darila, ki jih najvišji predstavniki Republike Slovenije prejemajo od svojih gostov, so darila države državi. Prodaja teh daril bi bila lahko razumljena kot nevljudnost in bi lahko povzročila neljube diplomatske zaplete. Vlada je prepričana, da vsaka država zelo pozorno izbira darila, ki jih s ponosom podarjajo njeni najvišji predstavniki, saj so ta darila nekaj, kar sodi v njihovo kulturno dediščino oziroma prestavlja njihov nacionalni ponos. Darovalci so iz različnih držav vsega sveta, so različnih kultur in veroizpovedi. S prodajo teh daril na dražbi za še tako plemenite namene bi lahko povzročili nepotrebne diplomatske zagate. To se je v preteklosti v tujini že dogajalo.

ZIntPK in ZJU določata, da vsak od organov, udeleženih v obiskih v tujini ali v Republiki Sloveniji, sam vodi evidenco o darilih, ki so jih prejeli njihovi funkcionarji in uslužbenci, in je zadolžen tudi za njihovo hrambo, evidenco daril, ki jih prejmejo funkcionarji oziroma organi pa posreduje Komisiji za preprečevanje korupcije. Tako v Uradu Predsednika Republike Slovenije, v Državnem zboru Republike Slovenije kot tudi v Kabinetu predsednika Vlade Republike Slovenije se v vitrinah nahaja izbor protokolarnih daril, ki so ustrezno in spoštljivo hranjena. S hrambo daril izkazujemo spoštovanje državi darovalki. Darila nimajo le materialne vrednosti, ampak izkazujejo medsebojno spoštovanje med državama.

Večina protokolarnih daril, ki so jih v času svojih mandatov prejeli nekdanji predsedniki republike, je shranjena v muzejih, in sicer v Muzeju novejše zgodovine Slovenije in v Centru vojaških šol – Kadetnici v Mariboru, kjer so vsakodnevno na ogled obiskovalcem. Darila

aktualnega predsednika republike so na ogled obiskovalcem dni odprtih vrat ob državnih praznikih v prostorih Predsedniške palače.

Predsednik republike pa priložnostno prejema tudi darila, ki jih v skladu z zakonom in pravilnikom ni potrebno vpisati v seznam prejetih daril, saj njihova vrednost ne presega zakonske meje. Na prošnje prireditelјev različnih dobrodelnih dogodkov Urad predsednika republike takšna darila podari v dobrodelne namene.

Predvidena ureditev v noveli Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK-C)

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije[6], ki je trenutno v zakonodajnem postopku v Državnem zboru, predvideva poenotenje pravil glede omejitev in obveznosti v zvezi s sprejemanjem daril v javnem sektorju. V zvezi z razpolaganjem z darili je predvidena enaka ureditev, kot v veljavnem ZIntPK, torej da se ta vprašanja uredi s pravilnikom (sedmi odstavek predlaganega spremenjenega 30. člena), ki pa bo po novem veljal tako za funkcionarje kot tudi za javne uslužbence. Predlog zakona predvideva, da bo pravilnik sprejela Komisija za preprečevanje korupcije, iz do sedaj predlaganih amandmajev pa, da ga bo sprejel minister za pravosodje.

V zvezi s poslansko pobudo glede prodaje protokolarnih daril in daril, prejetih za posebne priložnosti za humanitarne namene Vlada sporoča, da veljavna zakonodaja za darila, ki jih prejmejo funkcionarji in organi javnega sektorja že omogoča prodajo daril ali oddajo daril humanitarni organizaciji. Odločitev o načinu razpolaganja zakon in podzakonski akt nalagata predstojniku ali namestniku organizacije, ki je darilo prejela, pri tem pa je treba vsekakor upoštevati tudi okoliščine prejema darila, da bo odločitev o razpolaganju z njim primerna.

Trenutno veljavni Zakon o javnih uslužbencih sicer ne predvideva posebnega načina razpolaganja z darili, ki postanejo last Republike Slovenije, organizacij javnega sektorja ali lokalne samouprave, je pa z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije predvideno poenotenje področja sprejemanja daril tako za funkcionarje kot za javne uslužbence.

Glede na različno naravo daril, ki jih prejemajo funkcionarji, državni organi in lokalne skupnosti je trenutno veljavna ureditev dovolj fleksibilna, da omogoča ustrezno razpolaganje z darili, med drugim tudi odstop darila humanitarni organizaciji, zato Vlada RS predloga ne podpira.

---

[6] EPA: 0703-VIII.